

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/247/2021
Identifikačné číslo spisu:	8108209223
Dátum vydania rozhodnutia:	14.12.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Erika Šobichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:8108209223.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu PEhAES, a.s., Bardejovská 15, 080 06 Ľubotice, IČO: 00 155 764, právne zastúpeného JUDr. Martinou Kožárovou Jenčovou, advokátkou, Slovenská 69, 080 01 Prešov, proti žalovanému 1) F. Z. H., nar. XX.XX.XXXX, E. X, XXX XX K., právne zastúpenému JUDr. Františkom Komkom, advokátom, Hlavná 27, 080 01 Prešov, žalovanej 2) K. H. I., U., nar. XX.X.XXXX, L. X, XXX XX K., právne zastúpenej JUDr. Dášou Komkovou, advokátkou, Hlavná 27, 080 01 Prešov, o určenie vlastníckeho práva, vypratanie bytu a náhrady škody, vedenom na Okresnom súde v Prešove pod sp. zn. 13 C 119/2008, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 8 Co 18/2020-401 zo dňa 31. mája 2021, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 8 Co 18/2020-401 zo dňa 31. mája 2021.

Odôvodnenie

1. Okresný súd v Prešove (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom rozhodol tak, že žalobu žalobcu zamietal. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobou doručenou súdu 21.4.2008 sa žalobca domáhal, aby súd vydal rozsudok, ktorým by určil, že žalobca podaním zo dňa 10.3.2008 účinne odstúpil od zmluvy o prevode vlastníctva nehnuteľností zo dňa 11.3.2002, a súčasne, že žalobca je podielovým spoluvlastníkom v žalobe označených nehnuteľností, a že žalobca je povinný vrátiť žalovaným v 1. a 2. rade zaplatenú kúpnu cenu vo výške 150.000,- Sk, a žalovaný v 1. a 2. rade sú povinní vypratať v žalobe označené nehnuteľnosti a zaplatiť žalobcovi náhradu škody vo výške 192.000,-Sk, alternatívne, ak by súd zvažoval, že prinavrátenie vecí do pôvodného stavu pri odstúpení, resp. zrušení zmluvy by nebolo vhodné a účelné, aby súd vydal rozsudok, že žalovaní v 1. a 2. rade sú povinní zaplatiť žalobcovi 201.874,- Sk.

2. Súd prvej inštancie vo veci rozhodol predchádzajúcim zákonným sudcom rozsudkom č. k. 13C/119/2008 - 207 zo dňa 26.6.2013 tak, že žalobu zamietol s poukazom na to, že právo žalobcu odstúpiť od zmluvy bolo premlčané, a keďže žalovaní namietali premlčanie nároku žalobcu, nebolo možné práva vyplývajúce z odstúpenia od zmluvy žalobcovi priznať. Vychádzal z toho, že v zmluve o prevode vlastníctva nehnuteľností bola dojednaná možnosť odstúpiť od zmluvy podľa § 48 Občianskeho

zákonníka, a právo odstúpiť od zmluvy je majetkovým právom, ktoré sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe začínajúcej odvtedy, odkedy bolo možné právo vykonať po prvý raz. Žalobca mohol svoje právo odstúpiť od zmluvy využiť prvýkrát 22.8.2003 a teda trojročná premlčacia doba uplynula 22.8.2006, a keďže žalobca od zmluvy odstúpil podaním z 10.3.2008 doručeným žalovaným 1.4.2008 a 8.4.2008, je jeho právo premlčané. Účastníci konania sa dohodli na zaplatení kúpnej ceny prevádzaných nehnuteľností v splátkach do 3 rokov odo dňa uzavretia zmluvy, čiže posledná splátka mala byť splatná najneskôr 11.3.2005. Aj s prihliadnutím na splatnosť tejto poslednej splátky je právo žalobcu odstúpiť od zmluvy premlčané. Vo vzťahu k postupu podľa § 517 Občianskeho zákonníka, kedy účastník zmluvy môže od zmluvy odstúpiť potom, ak dlh nebude dlžníkom splnený ani v dodatočnej primeranej lehote poskytnutej veriteľom, mal súd za to, že aj keď žalobca sa na toto ustanovenie odvolával, je nepochybné, že odstúpenie od zmluvy, ktoré doručoval žalovaným, neodkazuje na postup ustanovený v § 517 Občianskeho zákonníka (žalobca neuvádzal, že poskytol žalovaným dodatočnú primeranú lehotu na plnenie, poukázal na dojednanú možnosť odstúpenia od zmluvy).

3. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 8Co/119/2008 zo dňa 26.6.2014 rozsudok súdu prvého stupňa zrušil ako nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Uviedol, že z rozhodnutia súdu prvého stupňa nemožno zistiť prečo považoval za rozhodujúce uvedenie dôvodov v písomnom odstúpení od zmluvy so záverom o viazanosti týmito dôvodmi, naviac ak súdna prax dospela k záverom odlišným (uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4Cdo/111/2008). Náležitým spôsobom tak nezdôvodnil, z akých dôvodov, napriek tomu, že sa žalobca na postup podľa § 517 OZ odvolával, sa postupom podľa ustanovenia § 517 OZ v súvislosti so vznesenou námietkou premlčania vôbec nezaoberal.

4. Po zmene zákonného sudcu (po zmene v obsadení súdu), s prihliadnutím na obsah spisu v nadväznosti na už vykonané dokazovanie, súd prvého stupňa doplnil dokazovanie prečítaním listín, a to upomienky zo dňa 7.12.2005 (č.l. 179), dodatku k zmluve o prevode vlastníctva nehnuteľností zo dňa 15.5.2002 a faktúry číslo 112150, a s poukazom na ust. § 37 ods. 1 OZ (podľa ktorého sa právny úkon musí urobiť určite a zrozumiteľne, inak je neplatný), § 48 ods. 1, § 517 ods. 1, § 100 ods. 1 a § 101 OZ opätovne rozhodol (v poradí druhým) rozsudkom č.k. 13C/119/2008 - 270 zo dňa 24.6.2016 tak, že žalobu zamietol.

5. V tomto (druhom) rozsudku súd prvého stupňa vychádzal z toho, že naliehavý právny záujem na požadovanom určení vzhľadom na iný zápis v katastri nehnuteľností, pre ktorý požadované rozhodnutie môže byť podkladom na vykonanie zmien, daný je. Vo vzťahu k odstúpeniu od zmluvy a jeho platnosti však mal za to, že z hľadiska platnosti právneho úkonu (ktorým odstúpenie od zmluvy nepochybne je) v záujme právnej istoty v súkromnoprávných vzťahoch, dôvod odstúpenia od zmluvy, hoci to zákon výslovne nevyžaduje, musí byť v tomto prejave vôle (v odstúpení) kvôli jeho určitosti, zrozumiteľnosti, a poznateľnosti jeho dôvodov a zamýšľaných účinkov, ako aj s tým spojenou možnosťou jeho posúdenia a reakcií (námietok) druhej strany aj vyjadrený, pričom v danom prípade žalobca podľa jeho písomného prejavu vôle od zmluvy odstupoval podľa čl. 9 odsek 4 zmluvy (nie v zmysle ust. § 517 ods. 1 OZ), avšak takého jeho právo na odstúpenie od zmluvy (z tohto dôvodu) už bolo premlčané. Vo vzťahu k poukazu žalobcu na rozhodnutie NS SR sp. zn. 4Cdo/111/2008 (o neviazanosti dôvodmi odstúpenia uvedenými v odstúpení) pritom súd prvého stupňa (okrem toho, že nejde o rozhodnutie publikované v Zbierke rozhodnutí a stanovísk NS SR, ktoré by bolo pre súd v tomto konaní záväzné) uviedol, že NS SR v uvedenom prípade posudzoval viazanosť dôvodmi odstúpenia, resp. neexistenciu dôvodov odstúpenia od zmluvy len z pohľadu (možnosti) viacnásobného odstúpenia, resp. možnosti súdu zaoberať sa aj iným dôvodom odstúpenia uvedeným vo vyjadrení k žalobe, a nie jeho určitosťou a včasnosťou (existenciou).

6. Okrem toho súd prvého stupňa vychádzal z toho, že ak by sme aj predložené odstúpenie od zmluvy (v rozpore s jeho prejavom) posudzovali podľa práva veriteľa odstúpiť od zmluvy v zmysle ust. § 517 ods. 1 OZ, aj takéto právo by bolo premlčané, lebo bolo uplatnené po uplynutí premlčacej doby 3 rokov odo dňa, kedy sa mohlo vykonať po prvý raz - čo súd počítal odo dňa omeškania dlžníka s poukazom na to, že poskytnutie dodatočnej primeranej lehoty nie je majetkovým právom (pre ktoré by mala plynúť

samostatná premlčacia), ale povinnosťou veriteľa, resp. predpokladom, ktorý musí splniť veriteľ (a nie dlžník), a bez ďalšieho (bez obojstrannej dohody) nespôsobuje jednostrannú zmenu v obsahu záväzku, teda ani predĺženie lehoty na plnenie, a tým ani predĺženie premlčacej doby.

7. Napokon súd prvej inštancie poukázal aj na to, že upomienka zo dňa 7.12.2005 (ako predpoklad odstúpenia od zmluvy podľa § 517 ods. 1 OZ), na ktorú sa odvoláva žalobca, vyzývala na dodatočnú úhradu zostatku faktúry č. 112150, a nie na úhradu dlhu tak ako bol špecifikovaný v zmluve, a aj pohľadávka (faktúra) špecifikovaná v tejto upomienke bola splatná 13.9.2002 a žalobca upomienku vystavil až dňa 7.12.2005, teda že aj výzva na dodatočné splnenie v tejto výzve špecifikovaného dlhu bola urobená po uplynutí premlčacej doby.

8. Vzhľadom na určovací charakter žaloby sa súd prvej inštancie opätovne zaoberal najprv otázkou naliehavého záujmu na žiadanom určení. Podmienkou procesnej prípustnosti žaloby podľa § 137 písm. c) C.s.p. je totiž naliehavý právny záujem na požadovanom určení, ktorý vyplýva spravidla z toho, že právne postavenie žalobcu je bez tohto určenia ohrozené alebo neisté, a odstránenie stavu objektívnej právnej neistoty medzi žalobcom a žalovaným, ktorý je ohrozením žalobcovho právneho postavenia, nemožno dosiahnuť iným vhodným spôsobom. V tomto prípade pritom žalovaní boli v čase začatia konania zapísaní v katastri nehnuteľností ako vlastníci sporných nehnuteľností, a keďže podľa výpisu z listu vlastníctva (č.l. 245) pred prevodom bytu na súčasného vlastníka bola v katastri nehnuteľností zapísaná poznámka o tomto súdnom konaní (a výrok právoplatného rozsudku o určení vecného práva k nehnuteľnosti je tak v zmysle ust. § 228 ods. 2 C.s.p. záväzný aj preňho), údaje katastra o právach k nehnuteľnostiam sa podľa § 70 zák. č. 162/1995 Z.z. (katastrálny zákon) považujú za hodnoverné a záväzné dokiaľ sa nepreukáže opak, a požadované rozhodnutie súdu môže byť podkladom na vykonanie zmien v zápisoch katastra nehnuteľností, naliehavý právny záujem žalobcu na požadovanom určení považoval súd za daný.

9. Samotná žaloba podľa názoru okresného súdu však dôvodná nebola. Rozhodujúce pritom bolo najmä posúdenie konkrétnych právnych úkonov žalobcu (ich urobenia a obsahu) a ich včasnosti s tým, že (ad) 1. právny úkon odstúpenia od zmluvy listami zo dňa 10.3.2008, o ktoré žalobca v tomto konkrétnom prípade svoje nároky opiera, z dôvodov v nich uvedených (ak by aj boli oprávnené), urobil až po uplynutí premlčacej doby a žalovaný sa premlčania dovoľal, a (ad) 2. právny úkon s iným konkrétnym určitým odstúpením od zmluvy (s odstúpením od zmluvy z iného dôvodu, najmä s odstúpením podľa § 517 ods. 1 OZ), ktorý by urobil pred uplynutím premlčacej doby, teda iný právom predvídaný dôvod svojich nárokov v konaní nepreukázal a vlastne ani netvrdil (a ak by aj obsahom listov zo dňa 10.3.2008 bol, bol by aj tak urobený tiež až po uplynutí premlčacej doby).

10. Žalobca totiž, podľa toho ako predmet konania skutkovo vymedzil v žalobe a jeho skutkových tvrdeniach, uplatnené práva odvodzuje od odstúpenia od zmluvy o prevode vlastníctva nehnuteľností listami zo dňa 10.3.2008, v ktorých uviedol, že odstúpuje od zmluvy v zmysle v nich citovaného ust. čl. 9 odsek 4 zmluvy. Je nepochybné, že je vecou oprávnenej osoby či a z akého dôvodu odstúpi od zmluvy, a to či už z dôvodov dohodnutých, alebo ustanovených zákonom. Súd v tejto súvislosti tiež súhlasí so záverom, že odstúpenie od zmluvy z jedného dôvodu nevylučuje zároveň možnosť odstúpenia od zmluvy z iného dôvodu, ktorý je daný. Súd však opätovne pripomína, že odstúpenie od zmluvy (jej zrušenie) je veľmi vážnym zásahom do existencie (nie len úpravy) zmluvných vzťahov, zásadným spôsobom zasahuje do právnej istoty zmluvných strán a narúša zásadu ochrany nadobudnutých práv (čo je pre súkromnoprávne vzťahy nepochybne nežiadúci jav), a preto k jednostrannému odstúpeniu od zmluvy môže dôjsť len za splnenia určitých presne vymedzených podmienok, a to určitým a zrozumiteľným právnym úkonom, a musí sa posudzovať celkom striktne. Z obsahu takéhoto právneho úkonu (odstúpenia od zmluvy), z hľadiska jeho platnosti i určitosti jeho následkov, podobne ako pri každom inom prejave vôle, s ktorým zákon spája vznik, zmenu alebo zánik práv a povinností (právnym úkone), musí byť preto určité a zrozumiteľne zjavné, čoho sa týka a k čomu a na základe čoho smeruje. Z hľadiska platnosti právneho úkonu (ktorým odstúpenie od zmluvy nepochybne je), ako aj posúdenia jeho obsahu a účinkov, v záujme právnej istoty v súkromnoprávných vzťahoch, dôvod odstúpenia od zmluvy, hoci to zákon výslovne nevyžaduje, musí byť preto v tomto prejave vôle (v odstúpení) kvôli

jeho určítosti, zrozumiteľnosti, a poznateľnosti jeho dôvodov a zamýšľaných účinkov, ako aj s tým spojenej možnosti jeho posúdenia a reakcií (námietok) druhej strany aj vyjadrený.

11. Súd prvej inštancie zotrval na názore, že ak sa v právnom úkone uplatňuje právo z konkrétneho právneho dôvodu (v tomto prípade odstúpenie od zmluvy podľa čl. 9 ods. 4 zmluvy), tak ak to v tomto právnom úkone nie je uvedené jasne (určite a zrozumiteľne), nie je a nemôže v ňom byť zároveň zahrnuté aj uplatnenie iného (hoci aj obsahovo obdobného) práva z iného právneho dôvodu (v tomto prípade odstúpenie od zmluvy podľa § 517 ods. 1 OZ), ktorý v uplatnenom právnom úkone vyjadrený nie je. Napríklad ak sa uplatňuje právo na vrátenie časti kúpnej ceny z titulu preplatku, pochopiteľne v ňom nie je zahrnuté aj právo na jej vrátenie z titulu zľavy za vady predanej veci, prípadne z titulu náhrady škody pri porušení povinnosti pri predaji veci. Tieto nároky, hoci sú z vecného hľadiska (požadovaného predmetu plnenia - peňazí) vo výsledku obdobné, vychádzajú z úplne iných predpokladov, nekonzumujú sa, nie sú v sebe zahrnuté ani subsidiárne, a musia sa uplatňovať určite a zrozumiteľne tak, aby bolo zrejmé ktorého konkrétneho práva a z akého dôvodu sa „oprávnený“ konajúci subjekt (vo svojom prejave vôle - právnom úkone) domáha. A to isté platí aj pre rôzne odstúpenia od zmluvy, a to či už pre vady veci, zaplatenie odstúpeného, omeškanie, alebo na základe dohodnutej možnosti (podporne porovnaj rozsudok aj NS ČR sp. zn. 22 Cdo 1374/98, PR 5/2000 str. 220, podľa ktorého: „Odstoupení od smlouvy je adresovaným jednostranným právním úkonem, k jehož účinnosti je třeba, aby došel druhému účastníkovi smlouvy; skutečnost, že druhý účastník mohl z okolností dovodit, že byla projevena vůle od smlouvy odstoupit, nemá účinky dojiti projevu vůle“.

12. K odkazu žalobcu na rozhodnutie NS SR sp. zn. 4Cdo/111/2008 (o neviazanosti dôvodmi odstúpenia uvedenými v odstúpení) pritom súd prvej inštancie (okrem toho že nejde o ustálenú rozhodovaciu prax - rozhodnutie publikované v Zbierke rozhodnutí a stanovísk NS SR) zotrváva na tom, že NS SR v uvedenom prípade posudzoval (ne)viazanosť dôvodmi odstúpenia len z pohľadu (možnosti) viacnásobného odstúpenia od zmluvy (z rôznych dôvodov), resp. možnosti súdu zaoberať sa aj iným dôvodom odstúpenia uvedeným vo vyjadrení k žalobe (ak by bol taký dôvod daný a realizovaný), než bol dôvod uvedený iba v jednom prejave vôle (o odstúpení od zmluvy), teda že je možné od zmluvy (postupne alebo naraz) odstúpiť z rôznych dôvodov ak sú dané a budú v prejave vôle o odstúpení od zmluvy vyjadrené (t.j. že oprávnený nie je viazaný výberom iba jedného dôvodu), avšak nie z hľadiska toho, že ak je v právnom úkone odstúpenia od zmluvy dôvod odstúpenia uvedený určite a zrozumiteľne, tak tento právny úkon zahŕňa aj ďalšie (akékoľvek) iné právne úkony odstúpenia od zmluvy z iných dôvodov (ktoré v ňom uvedené neboli).

13. V tejto súvislosti pritom odkázal aj na ustálenú rozhodovaciu prax (R 62/2017) najvyšších súdnych autorít (čl. 2 ods. 2, čl. 4 i § 220 ods. 2 C.s.p.), publikovanú v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR 7/2017 (rozsudok NS SR z 30. novembra 2016, sp. zn. 3Obdo/61/2016), podľa ktorej (bod 43. rozsudku) „je nevyhnutné, aby zmluvná strana, ktorá chce prejaviť vôľu smerujúcu k zániku záväzku odstúpením, jednoznačne vymedzila dôvod, pre ktorý od zmluvy odstupuje s vymedzením konkrétnej zmluvnej povinnosti, ktorá bola druhou stranou určitým konaním alebo nekonaním porušená. Iba ak sú splnené tieto požiadavky, nastanú predpokladané účinky odstúpenia od zmluvy v podobe zániku zmluvného záväzku. S ohľadom na sankčný charakter inštitútu odstúpenia je nevyhnutné, aby druhej zmluvnej strane bol známy dôvod odstúpenia. Údaj o dôvode odstúpenia je imanentnou súčasťou každého jednostranného odstúpenia od právneho úkonu; bez uvedenia tohto údaja nie je možné pokladať jednostranné odstúpenie od právneho úkonu za perfektné a nemôže mať za následok sledované právne účinky (viď napr. rozsudky Najvyššieho súdu Českej republiky z 20. septembra 2011, sp. zn. 21Cdo/4986/2010 a z 31. januára 2012 sp. zn. 30Cdo/1233/2011) ... dovolateľ účelovo uviedol v dovolaní iba časť citácie z rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/111/2008. Vo veci, na ktorú poukázal dovolateľ, dovolací súd riešil špecifickú situáciu a nie je možné ju automaticky aplikovať na všetky prípady odstúpenia od zmluvy. Vo veci rozhodovanej pod sp. zn. 4Cdo/111/2008 dovolací súd uviedol, že bolo povinnosťou súdu vysporiadať sa aj s prípadným dôvodom odstúpenia podľa § 49 Občianskeho zákonníka, ktorý uviedla vo vyjadrení k žalobe právna predchodkyňa žalovaných. Z uvedeného dôvodu nie je možné považovať uvedené rozhodnutie za aplikovateľné na rozhodovanú vec. Navyše žalobca v konaní netvrdil iný dôvod odstúpenia od zmluvy, preto nebolo povinnosťou

odvolacieho súdu prihliadať na prípadnú existenciu iných (žalobcom netvrdených) dôvodov odstúpenia od zmluvy“ (pozn. súdu: v tomto prípade na existenciu iného odstúpenia).

14. V danom prípade žalobca podľa písomného prejavu jeho vôle na listoch (o odstúpení) zo dňa 10.3.2008 od zmluvy odstupoval využívajúc právo na odstúpenie podľa čl. 9 odsek 4 zmluvy (nie v zmysle ust. § 517 ods. 1 OZ), pričom právo na odstúpenie od kúpnej zmluvy sa premlčuje v trojročnej premlčacej dobe (§ 100 ods. 2, § 101 OZ), viď R 22/1995). Keďže z hľadiska času vzniku práva na podanie žaloby (tzv. actio nata) nie je vylúčené, aby odstúpenie od zmluvy bolo súčasťou žaloby a doručilo sa žalovanému spolu s ňou, počíta sa táto lehota od prvého dňa, kedy bola podmienka takéhoto odstúpenia splnená (v tomto prípade podľa čl. 9 ods. 4 zmluvy keď sa kupujúci 1. a 2. dostali do omeškania s platením dohodnutej mesačnej splátky po dobu viac ako 2 mesiacov odo dňa splatnosti), a právo (na odstúpenie od zmluvy a podanie žaloby) sa takto mohlo uplatniť po prvý raz.

15. Podľa zmluvy mali žalovaní kúpnu cenu splácať v mesačných splátkach po 9.775,- Sk a mala byť hradená do 20. dňa bežného mesiaca nasledujúceho po uzavretí zmluvy (uzavretej 11.3.2002), teda prvýkrát do 20.4.2002. Podľa tvrdení žalobcu žalovaní začali splácať splátky kúpnej ceny až od dátumu 24.7.2002 po povolení vkladu predmetnej zmluvy (presnejšie prvú platbu 23.7.2002), predtým ju teda nesplácali, do omeškania s platením dohodnutej mesačnej splátky po dobu viac ako 2 mesiacov sa tak dostali po prvýkrát 21.6.2002, a teda v tento deň mohol žalobca dohodnuté právo odstúpiť od zmluvy uplatniť po prvý raz a trojročná premlčacia doba tak uplynula 21.6.2005. Žalobca pritom odstúpenie od zmluvy o prevode vlastníctva nehnuteľností u žalovaných uplatnil až listami zo dňa 10.3.2008 doručenými žalovanému v 1. rade dňa 9.4.2008 a žalovanej v 2. rade dňa 1.4.2008, teda po uplynutí premlčacej doby, a keďže žalovaní premlčanie práva odstúpiť od zmluvy namietli, nemohol súd uplatnené práva vychádzajúce z odstúpenia od zmluvy žalobcovi priznať. Rovnaký záver vyplýva aj z judikatúry českých súdov, podľa ktorej „právo odstoupit od smlouvy je právem majetkovým, které se promlčuje v tříleté promlčecí době. Namítne-li dlužník důvodně promlčení tohoto práva věřitele, účinky odstoupení od smlouvy vůči němu nenastanou“ (rozsudok NS ČR, sp. zn. 30 Cdo 2047/2006, PR 11/2007 str. 417).

16. Pre úplnosť súd prvej inštancie uviedol, že k rovnakému záveru by sme napokon dospeli aj v prípade, ak by sme predložené odstúpenie od zmluvy zo dňa 10.3.2008 (v rozpore s jeho obsahom) posudzovali podľa práva veriteľa odstúpiť od zmluvy v zmysle ust. § 517 ods. 1 OZ, ktoré sa taktiež premlčuje po 3 rokoch odo dňa, kedy sa mohlo vykonať po prvý raz. Odstúpenie od zmluvy totiž vo všeobecnosti obnovuje predchádzajúce právne vzťahy (ohľadom poskytnutých plnení), právo odstúpiť od zmluvy teda má majetkovú povahu a ako také preto podlieha premlčaniu. Aj odstúpenie od zmluvy v zmysle ust. § 517 ods. 1 OZ teda obnovuje predchádzajúce právne vzťahy, má majetkovú povahu a podlieha premlčaniu (viď aj R 22/1995 citované vyššie). Predpokladom odstúpenia od zmluvy v zmysle tohto ustanovenia je pritom omeškanie dlžníka, a skutočnosť, že svoj dlh nespľnil ani v dodatočnej primeranej lehote poskytnutej mu veriteľom.

17. Ustanovenie o dodatočnej primeranej lehote je relatívne neurčitým ustanovením (normou s tzv. relatívne neurčitou hypotézou), a vykladá sa predovšetkým podľa okolností daného prípadu. Podľa ustálenej súdnej praxe neznamena, že by dlžník až poskytnutím tejto lehoty mal začať vykonávať úkony potrebné k úhrade dlhu, a preto toto ustanovenie treba chápať podľa jeho zrejme účelu (v záujme zachovania zmluvy a predchádzania sporom) len ako ustanovenie o potrebe upozornenia a poskytnutia možnosti na dodatočné splnenie dlhu (s prihliadnutím na jeho povahu). V tomto zmysle môže byť táto lehota napokon aj veľmi krátka (v podstate len poskytnutie priestoru na okamžitú reakciu). Poskytnutie dodatočnej primeranej lehoty bez ďalšieho (bez obojstrannej dohody) nespôsobuje jednostrannú zmenu v obsahu záväzku, teda ani predĺženie lehoty na plnenie, a tým ani predĺženie premlčacej doby, a ako také nemá ani majetkovú povahu.

18. Na tomto mieste ďalej súd prvej inštancie už v predchádzajúcom (v poradí druhom) rozsudku uviedol, že poskytnutie dodatočnej lehoty navyše nie je právom, ale len povinnosťou veriteľa pred odstúpením od zmluvy, nakoľko žiadne len z toho titulu vyplývajúce majetkové právo nemožno uplatniť

na súde a prerušiť tak plynutie premlčacej doby na jeho uplatnenie (§ 112 OZ), a podobne ako iné podmienky odstúpenia (napr. písomná forma odstúpenia v prípade písomných zmlúv, alebo doručenie prejavu vôle) patrí len medzi predpoklady, ktoré musia byť naplnené v rámci odstúpenia od zmluvy. Súd prvej inštancie preto nesúhlasil s názorom, že pre poskytnutie dodatočnej lehoty na plnenie plynie samostatná premlčacia doba, a po jej poskytnutí a márnom uplynutí plynie veriteľovi ďalšia samostatná premlčacia doba pre odstúpenie od zmluvy s tým, že pri takomto výklade a možnom stanovení v podstate ľubovoľnej primeranej dodatočnej lehoty („v prospech dlžníka“), bez zákonom vymedzeného jasného a presného výkladu primeranej lehoty, by si vlastne veriteľ mohol sám podľa svojej úvahy jednostranne predĺžiť premlčaciu lehotu (stanovením dodatočnej „primeranej“ lehoty), teda premlčanie by bolo relatívne závislé od úvahy veriteľa, čo je nepochybne nežiadúci jav. Následne súd prvej inštancie uviedol, že vzhľadom na uvedené ako aj skutočnosť, že poskytnutie dodatočnej primeranej lehoty je predpokladom (povinnosťou), a nie právom, a nemá ani majetkovú povahu, má súd za to, že poskytnutie dodatočnej primeranej lehoty ako aj odstúpenie od zmluvy sa musí vykonať v rámci tej istej (t. j. jednej) premlčacej doby, ktorá plynie odo dňa, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (čo odvolací súd v zrušujúcom uznesení hodnotil ako „záver o súčasnom plynutí lehôt“, ktorý súd ničím nevysvetlil). Na vysvetlenie k tomu preto súd dodáva, že nešlo o záver o súčasnom plynutí lehôt, ale o záver len o jednej premlčacej dobe, nakoľko podľa názoru súdu (tak ako bolo vysvetlené vyššie) poskytnutie dodatočnej (krátkej) lehoty na plnenie (pred odstúpením od zmluvy) nie je (majetkovým) právom veriteľa (pre ktoré by mala osobitne plynúť premlčacia doba, a ktorej plynutie by bolo možné v zmysle § 112 OZ prerušiť jeho samostatným uplatnením na súde), ale len predpokladom riadneho odstúpenia od zmluvy (podobne ako jeho písomná forma a doručenie odstúpenia od zmluvy pred uplynutím premlčacej doby). V podstate rovnaké vysvetlenie tohto záveru (podľa výhrady odvolacieho súdu chýbajúce či nedostatočné - záver „nevysvetlený ničím“) bolo pritom aj v pôvodnom (druhom) rozsudku uvedené pred týmto záverom tak, ako to vyplýva aj z úvodu tohto bodu odôvodnenia. Súd však pripúšťa, že zrozumiteľnejšia formulácia možno mala byť: „Vzhľadom na uvedené by malo byť zrejmé, že poskytnutie dodatočnej primeranej lehoty je predpokladom (povinnosťou), a nie právom, a nemá ani majetkovú povahu ...“, a preto preňho neplynie žiadna samostatná premlčacia doba.

19. V nadväznosti na to mal teda za to, že odo dňa vzniku omeškania 21.4.2002 ku dňu 21.4.2005 uplynula 3 - ročná premlčacia doba aj pre eventuálne odstúpenie od zmluvy podľa § 517 ods. 1 OZ, a preto ak by aj takéto odstúpenie a dôvod odstúpenia boli obsahom odstúpenia listami zo dňa 11.3.2008 (pričom v ňom, vid' bod 30 - 33. tohto odôvodnenia, ani vyjadrené neboli), aj jeho právo na odstúpenie od zmluvy podľa § 517 ods. 1 OZ bolo v tom čase už premlčané. Napokon súd poukázal aj na to, že upomienka zo dňa 7.12.2005 (ako predpoklad odstúpenia od zmluvy podľa § 517 ods. 1 OZ), na ktorú sa odvoláva žalobca, vyzývala na dodatočnú úhradu zostatku faktúry č. 112150, a nie na úhradu dlhu tak ako bol špecifikovaný v zmluve, a že pohľadávka špecifikovaná v tejto upomienke bola splatná 13.9.2002 a žalobca upomienku vystavil až dňa 7.12.2005, teda že aj výzva na dodatočné splnenie v tejto výzve špecifikovaného dlhu bola urobená po uplynutí premlčacej doby.

20. A napokon predložená žaloba, poukazujúca vo svojej podstate len všeobecne na ust. § 517 ods. 1 OZ, upomienku zo dňa 7.12.2005 a odstúpenie od zmluvy zo dňa 11.3.2008 (deklarované z iného dôvodu než podľa § 517 ods. 1 OZ), by bola nedôvodná, aj keby sme prijali výklad žalobcu (uvedený v bode 6. tohto odôvodnenia) o tom, že vznik práva na odstúpenie od zmluvy je podmienený včasným využitím práva veriteľa poskytnúť dlžníkovi dodatočnú primeranú lehotu na splnenie záväzku, pre ktoré plynie samostatná premlčacia doba (a pokiaľ je toto právo uplatnené u dlžníka včas, že až následne márnym uplynutím dodatočne poskytnutej lehoty na plnenie vzniká veriteľovi právo odstúpiť od zmluvy, ktoré sa následne premlčuje v ďalšej premlčacej dobe uvedenej podľa § 101 OZ). Ak je totiž predpokladom na odstúpenie od zmluvy podľa § 517 ods. 1 OZ včasné poskytnutie dodatočnej primeranej lehoty poskytnutej veriteľom na splnenie dlhu z nej vyplývajúceho v premlčacej lehote, súd poukazuje na to, že upomienka zo dňa 7.12.2005, na ktorú sa žalobca odvoláva, bola vystavená po uplynutí viac ako 3 rokov od omeškania 21.4.2002, a navyše vyzývala na dodatočnú úhradu zostatku faktúry č. 112150, a nie na úhradu dlhu tak ako bol špecifikovaný v zmluve, a aj pohľadávka špecifikovaná v tejto upomienke bola faktúra splatná 13.9.2002 a žalobca upomienku vystavil až dňa 7.12.2005 (po uplynutí viac ako 3 rokov). V rozsudku NS ČR sp. zn. 33 Odo 633/2003 bolo pritom

uvedené, že „Poskytne-li ovšem věřitel dlužníku dodatečnou přiměřenou lhůtu ke splnění povinnosti až po uplynutí lhůty tří let ode dne, kdy tak mohl poprvé oprávněně učinit, t.j. od prvního dne prodlení dlužníka, a namítne-li dlužník promlčení tohoto práva, účinky, které zákon s tímto úkonem spojuje, vůči němu nenastávají a věřiteli tudíž nemůže vzniknout právo odstoupit od smlouvy poté, co dodatečně poskytnutá lhůta marně uplyne.“ Upomienka ako výzva na dodatočné splnenie dlhu bola urobená po uplynutí viac ako 3 rokov od vzniku omeškania, a okrem toho ani nevyzývala na úhradu dlhu podľa zmluvy, ale podľa faktúry (a navyše viac ako 3 roky po jej splatnosti), teda túto upomienku nemožno kvalifikovať ani ako riadne, včasné a určité (§ 37 ods. 1 OZ) poskytnutie dodatočnej primeranej lehoty na splnenie zmluvného záväzku v premlčacej lehote.

21. Vo vzťahu k námietke žalobcu o tom, že uplatnenie námietky premlčania zo strany žalovaných je v rozpore s dobrými mravmi a nemalo by požívať právnu ochranu poukázal na to, že žalobca bol už v priebehu predchádzajúcich konaní oboznámený s neochotou žalovaných zaplatiť kúpnu cenu, a na ochranu svojich práv mohol a mal zvoliť a riadne a včas uplatniť vhodné právne prostriedky. Inštitút námietky premlčania slúži práve na to, aby neistota v právnych vzťahoch netrvala neprimerane dlho, a aby veriteľ svoje práva uplatnil včas, a keďže žalobca zodpovedá za ochranu svojich práv, za to aké práva uplatňuje, ako aj za výber a formuláciu procesných prostriedkov, a mohol vykonať úkony, aby sa jeho právo neoslabilo, nepovažoval súd túto jeho námietku za dôvodnú.

22. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Prešove (ďalej aj ako „odvolací súd“) rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Žalovaným priznal právo na náhradu trov odvolacieho konania. K odvolacím námietkam žalobcu uviedol nasledovné: Ak sa v danom prípade žalobca domáhal toho, aby jeho odstúpenie od zmluvy bolo posúdené aj s poukazom na ust. § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, keďže žalovaní sa dostali do omeškania s plnením svojho dlhu, bolo jeho návrhu vyhovieť a súd prvej inštancie odôvodnenie svojich záverov v tomto smere vyjadril v bode 41. odôvodnenia napadnutého rozsudku.

23. Podľa odvolacieho súdu nedôvodnosť žaloby súd prvej inštancie, riadiac sa vysloveným právnym názorom odvolacieho súdu, odôvodnil tým, že upomienka zo dňa 7.12.2005, na ktorú sa žalobca odvoláva (poskytnutie dodatočnej primeranej lehoty k splneniu záväzku, podľa tvrdenia žalobcu - poznámka odvolacieho súdu), bola vystavená po uplynutí viac ako 3 rokov od omeškania 21.4.2002 a navyše vyzývala na dodatočnú úhradu zostatku faktúry č. 112150 a nie na úhradu dlhu tak, ako bol špecifikovaný v zmluve a aj pohľadávka špecifikovaná v tejto upomienke bola faktúra splatná 13.9.2002 a žalobca upomienku vystavil až dňa 7.12.2005 (po uplynutí viac ako 3 rokov).

24. So záverom súdu prvej inštancie, že „Upomienka ako výzva na dodatočné splnenie dlhu bola urobená po uplynutí viac ako troch rokov od vzniku omeškania, a okrem toho ani nevyzývala na úhradu dlhu podľa zmluvy, ale podľa faktúry (a navyše viac ako tri roky po jej splatnosti), teda túto upomienku nemožno kvalifikovať ani ako riadne, včasné a určité (§ 37 ods. 1 OZ) poskytnutie dodatočnej primeranej lehoty na splnenie zmluvného záväzku v premlčacej lehote“ súladným so záverom citovaným súdom prvej inštancie v rozsudku Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 33Odo 633/2003 sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil.

25. Ak žalobca v podanom odvolaní poukazuje na to, že žalovaní k splácaniu kúpnej ceny pristúpili až po povolení vkladu zmluvy do katastra, nespochybňujú tým záver súdu prvej inštancie uvedený a podrobne vysvetlený v bode 35. odôvodnenia rozsudku, že do omeškania so splácaním kúpnej ceny sa žalovaní dostali prvýkrát 21.4.2002. Tvrdenie žalobcu, že takýto postup z jeho strany bol akceptovaný, je vo vzťahu k plynutiu premlčacej lehoty (požadovať splnenie v dodatočnej primeranej lehote) bez právneho významu.

26. Čo sa týka námietok k výroku o trovách konania, v tomto smere odvolací súd poukázal na odôvodnenie súdu prvej inštancie v bode 43., kde sa súd prvej inštancie nestotožnil s názorom žalobcu, že uplatnenie námietky premlčania zo strany žalovaných je v rozpore s dobrými mravmi. Aj vo vzťahu k námietkam, že žalovaní z dohodnutej kúpnej ceny neuhradili ani polovicu a namiesto toho vyvolali súdny spor a domáhali sa určenia neplatnosti kúpnej zmluvy, je treba uviesť, že žalobca mohol vykonať všetky

úkony včas, aby sa jeho právo neoslabilo. Vychádzajúc z uvedeného, odvolací súd postupom vyplývajúcim z ust. § 387 C.s.p. rozsudok ako vecne správny potvrdil. Zároveň v odvolacom konaní úspešným žalovaným bola priznaná i náhrada trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % podľa ust. § 396 ods. 1, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, ods. 2 C.s.p. s tým, že o výške náhrady týchto trov rozhodne súd prvej inštancie.

27. Proti predmetnému rozsudku odvolacieho súdu žalobca podal dovolanie. Dovolanie žalobca podal z dôvodu podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP. V dovolaní žalobca poukazoval na to, že vo veci bolo rozhodnuté prvýkrát rozsudkom zo dňa 26.6.2013, ktorým bola žaloba zamietnutá, pričom Krajský súd v Prešove v konaní pod 8 Co 160/2013 tento rozsudok zrušil a vrátil na ďalšie konanie. Dôvodom bolo, že súd prvej inštancie sa nezaoberal postupom podľa § 517 Občianskeho zákonníka. Následne ďalším rozsudkom súd prvej inštancie žalobu opätovne zamietol z dôvodu, že žalobca upomienku zo dňa 7.12.2005 zaslal až po uplynutí trojročnej premlčacej lehoty. Zároveň výzvou zo dňa 7.12.2005 vyzýval na úhradu faktúry, nie dlhu. Uznesením krajského súdu 8 Co 122/2017 bol tento rozsudok opätovne zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie s odôvodnením, že právo požadovať plnenie v dodatočnej primeranej lehote podľa § 517 Občianskeho zákonníka vzniká omeškaním dlžníka.

28. V konaní nie je sporné, že k omeškaniu dlžníka došlo dňa 21.7.2003. Je teda bez právneho významu poukazovať na to, či sa uvedené právo premlčuje alebo nie ak k uplatneniu práva došlo upomienkou zo dňa 7.12.2005, teda pred uplynutím trojročnej premlčacej lehoty. Podľa názoru odvolacieho súdu právo na odstúpenie sa mohlo vykonať po prvý raz až uplynutím lehoty na dodatočné plnenie. Odvolacie námietky týkajúce sa toho, že právo žalobcu na odstúpenie od zmluvy nebolo premlčané sú preto relevantné. Okresný súd v poradí tretím rozsudkom žalobu opätovne zamietol, pričom ako dôvod opätovne uviedol premlčanie nároku. Vychádzal z toho, že k omeškaniu došlo 21.4.2002 a upomienka zo dňa 7.12.2005 bola vystavená po uplynutí viac ako troch rokov a navyše vyzýval na dodatočnú úhradu zostatku faktúry a nie na úhradu dlhu. Odvolací súd napokon tento rozsudok potvrdil.

29. Dovolateľ zdôraznil, že súčasťou práva na spravodlivý proces je aj požiadavka na plnenia princípov právnej istoty, ktorá obsahuje aj zákaz prekvapivých rozhodnutí a zákaz ľubovôle. Poukázal na skutočnosť, že krajský súd uznesením pod č. k. 8 Co 122/2017 - v poradí druhé rozhodnutie, ktorým bol rozsudok súdu prvej inštancie zrušený, odvolací súd prezentoval svoj právny názor týkajúci sa otázky premlčania nároku uplatneného žalobcom. Výslovne uviedol, že ak k uplatneniu práva došlo upomienkou zo dňa 7.12.2005, teda pred uplynutím trojročnej premlčacej lehoty. Zároveň uviedol, že upomienku zo dňa 7.12.2005 možno považovať za výzvu veriteľa na dodatočne plnenie dlhu v primeranej lehote, čo je právom veriteľa a taktiež základnou podmienkou na využitie práva na odstúpenie od zmluvy. V danom prípade tak odvolací súd prezentoval svoj právny názor, ako sa má prejednávajúca vec právne posúdiť, t. j. ako sa má daná právna norma interpretovať. Okresný súd však žalobu po vrátení veci zamietol s odôvodnením, že výzva zo dňa 7.12.2005 bola urobená po uplynutí viac ako troch rokov, nemožno ju kvalifikovať ako riadne a včasné a určité poskytnutie dodatočnej primeranej lehoty. Poukázal v tomto smere na § 391 ods. 2 CSP podľa ktorého ak bolo rozhodnutie zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu. Táto záväznosť právneho názoru súdu vyššej inštancie, ktorý súd vyššej inštancie uviedol v zrušovacom rozhodnutí spôsobuje, že súd nižšej inštancie pri ďalšom rozhodovaní v danej veci je týmto názorom viazaný. To znamená, že už súd nižšej inštancie nemá naďalej voľnú úvahu pri posúdení skutkového stavu v danom spore a je povinný riadiť sa právnym posúdením súdu vyššej inštancie a na jeho základe spor rozhodnúť. Hovorí sa o kasačnej záväznosti zrušovacieho rozhodnutia v zmysle ktorej sú súdy nižšej inštancie povinné bezvýhradne sa podriaďovať právnemu názoru súdu vyššej inštancie vyslovenému v zrušovacom rozhodnutí - uznesenie najvyššieho súdu 3 Cdo 12/2016 publikované v Zbierke stanovísk NS SR pod č. 8/2016.

30. Postup súdu nižšej inštancie spočívajúci v nerešpektovaní záväzného právneho názoru vysloveného zrušujúcim uznesením súdu vyššej inštancie a to len na základe vlastného uváženia je neprípustným postupom, ktorý narúša princíp právnej istoty. Výnimku tvorí prípad, keď je zmenený zistený skutkový stav veci, odlišné posúdenie prejudiciálnej otázky alebo zmena právnej úpravy. Ani k jednej z týchto

výnimiek však v danom konaní nedošlo. V konaní, ktoré nasleduje po zrušení rozhodnutia sa môže zistený skutkový stav meniť, keďže súd prvej inštancie môže vykonať aj ďalšie dôkazy na základe ktorých zistí také skutkové okolnosti pri ktorých pôvodne aplikovaná právna norma už neprichádza do úvahy. V danom prípade súd prvej inštancie po vrátení veci nevykonával žiadne ďalšie dokazovanie. Napriek tomu, že v konaní ako uvádza odvolací súd nie je sporné, že k omeškaniu dlžníka došlo 21.7.2003, súd prvej inštancie bez akéhokoľvek doplnenia dokazovania a aj bez akýchkoľvek námietok žalovaných dospel k záveru, že k omeškaniu došlo už 21.4.2002. Odvolací súd skonštatoval, že k uplatneniu práva došlo upomienkou zo dňa 7.12.2005, teda pred uplynutím trojročnej premlčacej lehoty. Prvoinštančný súd však tvrdí, že upomienka bola zaslaná po uplynutí trojročnej lehoty. Rovnako napriek tomu, že odvolací súd vyslovene uviedol, že výzvou zo dňa 7.12.2005 možno považovať za výzvu veriteľa na dodatočné plnenie dlhu v primeranej lehote, prvoinštančný súd konštatuje, že ju nemožno kvalifikovať ako riadne, včasné a určité poskytnutie dodatočnej primeranej lehoty.

31. Je teda potrebné konštatovať, že súd prvej inštancie pri rozhodovaní po vrátení veci sa odchýlil od právneho názoru odvolacieho súdu, resp. že rozhodol v rozpore s ním. Takýto postup nemožno hodnotiť ináč ako rozpor s právom na spravodlivý proces. Nerešpektovanie záväznosti právneho názoru súdu vyššej inštancie žalobca namietol aj v podanom odvolaní proti v poradí tret'om rozsudku okresného súdu, odvolací súd v napadnutom rozsudku sa však uvedenou námietkou absolútne nezaoberal.

32. Žalobca zastal názor, že otázka porušenia záväznosti právneho názoru súdu vyššej inštancie je takouto podstatnou otázkou, porušenie tohto pravidla zakladá porušenie práva na spravodlivý proces ako jedného zo základných práv garantovaných Ústavou ako aj medzinárodnými dokumentami. Zároveň je treba zdôrazniť, že odvolací súd pokiaľ potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v poradí tretí, rozhodol tak v rozpore so svojím prv vyjadreným právnym názorom prezentovaným v uznesení sp. zn. 8 Co 122/2017. Aj keď nie je zákonne zakotvená väzanosť odvolacieho súdu vlastným právnym názorom, takýto odklon možno považovať za porušenie princípu právnej istoty, nakoľko došlo k zmene pôvodného právneho názoru odvolacieho súdu bez relevantných dôvodov. Odvolací súd neobjasnil prečo nie je možné upomienku zo dňa 7.12.2005 považovať za výzvu veriteľa v zmysle § 517 Občianskeho zákonníka, keď v pôvodnom konaní tvrdil opak. Rovnako nie je zrejmé prečo akceptuje záver súdu prvej inštancie, že k omeškaniu došlo už od 1.4.2002, keď pôvodne uvádza, že je nesporné, že omeškanie nastalo dňa 21.7.2003 a opäť v medziobdobí nebol produkovaný žiaden nový dôkaz ani námietka žalovaných, že k omeškaniu malo dôjsť skôr. Vo vzťahu k takémuto rozhodnutiu možno konštatovať, že ide o rozhodnutie nepredvídateľné, keďže v tej istej veci odvolací súd vyslovil v podstate dva právne názory, pričom odklon od pôvodného žiadnym spôsobom nevysvetlil. Vzhľadom na uvedené žiadal, aby bol rozsudok odvolacieho súdu zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie.

33. K dovolaniu sa písomne vyjadril žalovaný 1). Mal za to, že nedošlo k porušeniu princípu právnej istoty, pretože súd druhej inštancie vo svojom zrušujúcom uznesení uložil súdu prvej inštancie opätovne sa zaoberať včasnosťou odstúpenia od zmluvy. Súd oboch inštancií ustálili začiatok plynutia premlčacej doby a súd druhej inštancie, i keď inými slovami vyslovil právny názor, že odstúpenie od zmluvy je majetkovým právom. Dovolateľ prezentuje svoj právny názor k § 517 Občianskeho zákonníka s ktorým sa súdy náležitým spôsobom vysporiadali, nakoľko postupovali v zmysle pravidla, ktoré upravovalo aj rímske právo, premlčanie za týmto účelom núti veriteľa, aby svoje právo uplatnil ešte včas, kedy možno predpokladať. Premlčacia doba zvyšku dlhu plynie až od jeho splatnosti, teda po tom čo veriteľ svoje právo podľa § 565 uplatnil - by totiž odsúval premlčanie za hranice zákonodarcom ustanovenej trojročnej premlčacej doby. Navrhol dovolanie zamietnuť a priznať náhradu trov dovolacieho konania.

34. K dovolaniu sa písomne vyjadrila aj žalovaná 2). Mala za to, že rozhodnutia súdov prvej a druhej inštancie sú zrozumiteľné a právne udržateľné pričom navrhla dovolanie zamietnuť a priznať náhradu trov dovolacieho konania.

35. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote strana, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že dovolanie

žalobcu je prípustné a súčasne tiež dôvodné podľa ust. § 420 písm. f) CSP.

36. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle, ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou, ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

37. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

38. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „ÚS“, ide o odkaz na rozhodnutie ústavného súdu príslušnej spisovej značky)].

39. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné a podmienky prípustnosti dovolania, sú uvedené v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

40. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

41. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

42. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (por. § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

43. Žalobca vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania z § 420 písm. f) CSP. Žalobca videl v dovolaní vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP v tom, že súd prvej inštancie nerešpektoval vyslovený právny názor odvolacieho súdu, ktorý bol vyslovený v zrušujúcom uznesení Krajského súdu v Prešove č. k. 8 Co 122/2017-316, pričom uvedenú skutočnosť namietal v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie, odvolací súd sa touto nezaoberal. Ďalej tiež poukázal v tomto smere na to, že pokiaľ odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (v poradí tretí) rozhodol tak v rozpore so svojím prv vyjadreným právnym názorom prezentovaným vo vyššie uvedenom uznesení. Podľa názoru dovolateľa takýto odklon možno považovať za porušenie princípu právnej istoty, nakoľko došlo k zmene pôvodného právneho názoru odvolacieho súdu bez relevantných dôvodov. Odvolací súd neobjasnil prečo nie je možné ďalej upomienku zo dňa 7.12.2005 považovať za výzvu veriteľa v zmysle § 517 Občianskeho zákonníka, keď v pôvodnom rozhodnutí tvrdil opak, v medziobdobí nebol produkovaný žiaden dôkaz, ktorý by znamenal zmenu skutkového stavu. Takisto nie je zrejmé prečo akceptuje záver súdu prvého stupňa, že k omeškaniu došlo už od 1.4.2002, keď pôvodne uvádza, že k omeškaniu došlo dňa 21.7.2003. Mal za to, že ide o rozhodnutie nepredvídateľné, keď v tej istej veci odvolací súd vyslovil v podstate dva právne názory, pričom odklon od pôvodného názoru žiadnym spôsobom nevysvetlil.

44. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

45. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

46. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Pod nesprávnym procesným postupom súdu treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa znemožnila strane realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jej práv a záujmov v tom-ktorom konaní, pričom miera tohto porušenia bude znamenať nespravodlivý súdny proces.

47. Podľa § 387 ods. 1 až 3 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

48. Podľa § 391 ods. 3 CSP ak odvolací súd zruší rozhodnutie súdu prvej inštancie a vráti mu vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, je povinný v odôvodnení rozhodnutia uviesť aj to, ako má súd prvej

inštancie vo veci ďalej postupovať.

49. Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd v predmetnej veci uznesením pod č. k. 8 Co 122/2017-316 zo dňa 25. januára 2018 zrušil rozsudok súdu prvej inštancie, ktorým bola žaloba zamietnutá. V bode 23. odôvodnenia odvolací súd poukázal na to, že nie je sporné, že k omeškaniu dlžníka (žalovaných) došlo dňa 21.7.2003. Je teda bez právneho významu poukazovať na to, či sa uvedené právo premlčuje alebo nie, ak k uplatneniu práva došlo upomienkou zo dňa 7.12.2005, teda pred uplynutím trojročnej premlčacej lehoty. Ďalej v bode 24. odôvodnenia tohto rozhodnutia odvolací súd uvádzal, že významné je to, či došlo k premlčaniu práva na odstúpenie od kúpnej zmluvy. V tomto smere je významný začiatok plynutia premlčacej lehoty, ktorý môže nastať tak ako to argumentuje žalobca v odvolaní až od doby, kedy dlžník nesplní svoj dlh v primeranej lehote. V bode 26. odôvodnenia ďalej uviedol, že podľa názoru odvolacieho súdu právo na odstúpenie sa mohlo vykonať po prvý raz až uplynutím lehoty na dodatočné plnenie. Odvolacie námietky týkajúce sa toho, že právo žalobcu na odstúpenie od zmluvy nebolo premlčané sú preto relevantné.

50. Súd prvej inštancie vo veci opätovne rozhodol rozsudkom pod č. k. 13C/119/2008-352 zo dňa 15. mája 2018 tak, že žalobu žalobcu zamietol pričom poukázal na to, že došlo k premlčaniu nároku, vychádzal z toho, že k omeškaniu došlo 21.4.2002 a upomienka zo dňa 7.12.2005 bola vystavená po uplynutí viac ako troch rokov a navyše vyzývala na dodatočnú úhradu zostatku faktúry č. 112150 a nie na úhradu dlhu. Odvolací súd tak ako bolo konštatované rozsudok súdu prvej inštancie napadnutým rozsudkom potvrdil.

51. Právny názor odvolacieho súdu je záväzný pre súd prvej inštancie. Ide o tzv. inštančnú alebo kasačnú záväznosť, ktorá v žiadnom prípade neznamená zásah do nezávislosti sudcu, definovanej v čl. 144 ods. 1 Ústavy SR. Výkon súdnej moci je zverený všeobecným súdom, ktoré v rozhodovacej činnosti postupujú podľa záväzných predpisov procesného práva. Súdný systém je jednotný a jednotlivé stupne súdov plnia v inštančnom postupe tie úlohy, ktoré sú im týmito predpismi zverené.

52. Judikatúra Ústavného súdu SR a Najvyššieho súdu SR je vzácnne jednotná pri posudzovaní zákonného príkazu rešpektovania právneho názoru súdu vyššej inštancie, či ide o viazanosť prvoinštančného súdu rozhodnutím odvolacieho súdu, alebo viazanosť odvolacieho súdu rozhodnutím dovolacieho súdu (§ 455). Rovnaká povinnosť platí aj vo vzťahu k rozhodnutiam Ústavného súdu SR o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb.

53. Iba vo výnimočných prípadoch sa princíp viazanosti právnym názorom odvolacieho súdu nemusí uplatniť. Pôjde najmä o situáciu, ak v dôsledku zmeny skutkových zistení, z ktorých vychádzal odvolací súd, už jeho právny názor nie je možné rešpektovať, pretože je napríklad potrebné aplikovať inú právnu normu. Vo vzťahu k zistenému skutkovému stavu sa pripúšťa odchýlenie od záväzného právneho názoru aj vtedy, keď došlo v inom konaní k odlišnému vyriešeniu prejudiciálnej otázky, z ktorej odvolací súd vychádzal. Ďalším dôvodom, ktorým sa môže odôvodniť nerešpektovanie právneho názoru súdu vyššej inštancie, je zmena právnej úpravy, ku ktorej došlo po zrušení rozhodnutia. Odklon od právneho názoru môže napokon byť ovplyvnený aj podstatnou zmenou rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít po rozhodnutí odvolacieho súdu.

54. Akýkoľvek odklon od záväzného právneho názoru vysloveného odvolacím súdom je nevyhnutné dôkladne odôvodniť (analógia s § 220 ods. 3). Jeho bezdôvodné nerešpektovanie môže byť posudzované ako svojvoľa so všetkými právnymi následkami.

55. V rámci práva na spravodlivý súdny proces a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí najvyšší súd poukazuje na ustálenú súdnu prax, že pokiaľ odvolací súd napr. v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí uloží súdu prvého stupňa, aby nejakým spôsobom doplnil dokazovanie, aby mohlo byť vo veci spravodlivo a zákonne rozhodnuté, tak je potrebné, aby tento proces pri opätovnom vrátení veci na odvolací súd aj verifikoval a preskúmal a vo veci predvídateľným spôsobom rozhodol.

56. Odvolací súd v predmetnej veci napadnutým rozsudkom rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil bez toho, aby vysvetlil prečo, z akých dôvodov sa vo veci odchýlil od svojho vysloveného pôvodného právneho názoru v prejednávanej veci v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení pod č.k. 8 Co 122/2017-316 zo dňa 25. januára 2018, najmä z dôvodu, keď na uvedený odklon upozorňoval žalobca vo svojom odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie. V danom prípade odvolací súd žiadnym relevantne významným spôsobom zmenu tohto svojho postoja argumentačne nezdôvodnil a preto svoje rozhodnutie zaťažil vadou podľa § 420 písm. f) CSP. Ak tak chcel postupovať mal tento svoj zámer oznámiť, inak zaťažil konanie vadou nepredvídateľnosti svojho rozhodnutia. CSP predpokladá taký postup odvolacieho súdu v opakovanom odvolacom konaní, aby sa predchádzalo vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí. Teda vychádza sa z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princípu právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty, ktorá je vyjadrená v čl. 2 CSP.

57. O tzv. prekvapivé rozhodnutie môže ísť aj vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných záveroch ako vo svojom predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov nejavili ako významné.

58. Na základe vyššie uvedeného možno uzavrieť, že v kontexte celého súdneho konania ide o tak závažné pochybenie odvolacieho súdu, ktoré znemožnilo žalobcovi uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP a preto považoval dovolací súd za potrebné dovolaním napadnuté rozhodnutie zrušiť.

59. Dovolací súd preto dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je nielen procesne prípustné ale aj opodstatnené a so zreteľom na to dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu dovolací súd zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 CSP v spojení s § 450 CSP).

60. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

61. V predmetnej veci bude úlohou odvolacieho súdu, aby vysvetlil z akých dôvodov nebol rešpektovaný prv vyslovený právny názor uvedený v uznesení 8 Co 122/2017-316 zo dňa 25. januára 2018 s poukazom najmä na body 23. až 26. odôvodnenia predmetného uznesenia v kontexte s následným rozhodnutím súdu prvej inštancie. Dovolací súd poukazuje najmä na fakt, že vo veci ide o konanie, ktoré začalo na súde prvej inštancie ešte v roku 2008, preto vzhľadom na uvedené, strany sporu, v tomto prípade žalobca (keďže jeho žalobe nebolo vyhovené) majú právo na dostatočne zdôvodnené rozhodnutie, ktoré nebude možné charakterizovať ako rozhodnutie prekvapivé.

62. V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne znovu o trovách pôvodného konania a trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

63. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.